

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jaromíra Jirsy, soudkyně zpravodajky Veroniky Křesťanové a soudce Jiřího Příbáně o ústavní stížnosti stěžovatele **P. F.**, zastoupeného Mgr. Jiřím Chlaněm, advokátem, sídlem Točítá 1964/34, Praha 4 – Krč, proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 100 Co 206/2024-362 ze dne 20. listopadu 2024 a rozsudku okresního soudu č. j. 26 P 206/2023-287, 6 P a Nc 437/2023 ze dne 15. května 2024, za účasti **Krajského soudu v Praze a okresního soudu**, jako účastníků řízení, a **H. S.**, zastoupené Mgr. Danielem Tobolou, advokátem, sídlem Revoluční 764/17, Praha 1 – Staré Město, a nezletilé **T. F.**, zastoupené opatrovníkem statutárním městem M. B., jako vedlejších účastnic řízení, takto:

I. Rozsudkem Krajského soudu v Praze č. j. 100 Co 206/2024-362 ze dne 20. listopadu 2024 v rozsahu, kterým upravil běžný styk stěžovatele (otce) a nezletilé vedlejší účastnice (dcery), a v rozsahu, ve kterém neupravil jejich styk o letních prázdninách a Velikonocích, bylo porušeno právo stěžovatele (otce) na péči a výchovu dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 100 Co 206/2024-362 ze dne 20. listopadu 2024 se v části výroku I, upravující běžný styk otce s dcerou, a v části, kterou není upraven jejich styk o letních prázdninách a Velikonocích, a k tomu odpovídající části výroku II a v nákladovém výroku III ruší.

III. Ve zbývajícím rozsahu se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. V posuzované věci se Ústavní soud zabýval především tím, zda soudy porušily základní práva otce, jestliže a) běžný styk u takřka tříletého dítěte stanovily z důvodu věku pouze přes jednu noc týdně, aniž po navykacím režimu stanovily cílový styk širší, a b) odmítly upravit styk otce s dcerou o letních prázdninách s odůvodněním, že sedm měsíců do počátku prázdnin je dobou vzdálenou a není známo, jak si dítě na přespávání u otce zvykne, a krajský soud neupravil ani styk o Velikonocích.
2. Ústavní soud se tak v této věci vyslovuje k otázkám úpravy styku s nerezidentním (primárně nepečujícím) rodičem v tzv. navykacím režimu; zdůrazňuje z povahy samé jeho přechodný charakter a smysl připravit dítě nízkého věku na cílový (standardní) režim širšího (běžného) styku. Zdůrazňuje, že soudy při stanovení navykacího (přechodného) režimu mají pamatovat i na úpravu cílového režimu, k němuž má přechodným režim v dané životní etapě dítěte vést.
3. Stěžovatel se domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí. Tvrdí, že jimi soudy porušily jeho základní práva zaručená v čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (Listina) ve spojení s čl. 9 odst. 3 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (Úmluva).

II. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

4. Stěžovatel (otec) a zletilá vedlejší účastnice (matka) jsou rodiči nezletilé vedlejší účastnice (dcera) narozené v roce 2022, kteří sdíleli v Praze společnou domácnost do července 2022. Tehdy se matka obrátila na informační a poradenské centrum ROSA kvůli psychickému, fyzickému a ekonomickému násilí ze strany otce. Současně se s dcerou přestěhovala nejprve na Moravu a vzápětí do M. B., kde nyní žijí s mateřskou babičkou.
5. Rodiče uzavřeli dohodu, že dcera bude v péči matky a otec se bude s dcerou stýkat každou sudou sobotu od 8 hodin s předáním v bydlišti matky do 14.15 hodin s převzetím v bydlišti otce a každou lichou sobotu od 10 hodin s předáním v bydlišti otce do 16.30 hodin s převzetím v bydlišti matky. Okresní soud dohodu rodičů schválil rozsudkem ze dne 29. března 2023 (předchozí úprava styku).
6. V červenci 2023 okresní soud zamítl návrh otce na nařízení předběžného opatření o dvou víkendových stycích během července a srpna 2023 a vyzval rodiče k účasti na edukaci.
7. V prosinci 2023 podal otec návrh ve věci samé na úpravu styku od pátku 18 hodin do neděle 17 hodin každý sudý víkend v sudých měsících s předáním a převzetím v bydlišti matky a každý lichý víkend v lichých měsících s předáním a převzetím v bydlišti otce. Žádal rovněž o úpravu o vánočních svátcích, velikonočních prázdninách a letních prázdninách – týden v červenci a týden v srpnu od pátku 18 hodin do neděle následujícího týdne do 17 hodin, a to v týdnech na sebe nenavazujících.
8. Okresní soud napadeným rozsudkem změnil předchozí úpravu styku tak, že stanovil otcí styk s dcerou každý sudý kalendářní týden od soboty od 10 hodin do neděle 16 hodin a dále o Vánocích v sudých kalendářních letech od 24. prosince od 10 hodin do 25. prosince do 17 hodin a v lichých kalendářních letech od 25. prosince od 10 hodin do 26. prosince do 17 hodin a dále o Velikonocích v sudých kalendářních letech od soboty od 10 hodin do neděle 17 hodin. Místem předání dcery určil bydliště matky a místem

převzetí bydliště otce (výrok I). Návrh otce v další části rozšíření styku (letní prázdniny) zamítl (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

9. Okresní soud se ztotožnil s opatrovníkem, že týdenní odloučení dcery od matky v létě by zatím bylo příliš dlouhé. Opřel se o obecné doporučení psychologů, že délka odloučení dítěte od pečující osoby ve dnech nemá být delší než počet roků dítěte. Zprávu matčina gynekologa o retenci mléka vzal za zavádějící a považoval za stěžejní, aby otec trávil čas s dcerou v klidu a domácím prostředí se sníženou hmotnou a časovou náročností přejezdů vzhledem ke vzdálenosti bydlišť rodičů. Ohledně tvrzeného agresivního chování otce k matce přihlédl jednak k tomu, že mělo jít o již měsíce staré incidenty, jednak k tomu, že takové chování nebylo prokázáno. K dceři se otec významně nevhodně či agresivně nechoval. Úpravu styku střídavě na Nový rok nepovažoval za čas, který by byl pro dítě ve věku dcery významný.

10. V mezidobí se otec domáhal alespoň jednoho přespání přes noc, a to ze soboty 29. června 2024 na neděli 30. června 2024. Návrh na nařízení předběžného opatření okresní soud zamítl s tím, že otec se mohl u rozsudku domáhat předběžné vykonatelnosti a nepravomocným rozsudkem upravený styk přes noc nemusí být realizován již v měsíci červnu.

11. Krajský soud v Praze k odvolání obou rodičů napadeným rozsudkem rozsudek okresního soudu změnil tak, že otec je oprávněn stýkat se s dcerou v každém sudém kalendářním týdnu od soboty od 10 hodin do neděle do 17 hodin a dále stanovil styk v každém 3., 6., 9. a 11. kalendářním měsíci v roce v prvním lichém kalendářním týdnu od soboty od 10 hodin do neděle do 17 hodin s místem předání a převzetí v bydlišti matky. O vánočních prázdninách upravil styk v každém sudém kalendářním roce od 24. prosince od 10 hodin do 25. prosince do 17 hodin a od 29. prosince od 10 hodin do 30. prosince do 17 hodin a v každém lichém kalendářním roce od 25. prosince od 10 hodin do 26. prosince do 17 hodin a od 31. prosince od 10 hodin do 1. ledna následujícího roku do 17 hodin, rovněž s místem předání a převzetí v bydlišti matky (výrok I). Tím změnil předchozí úpravu styku (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

12. Krajský soud se ztotožnil se závěrem, že je třeba styk dcery s otcem rozšířit s tím, že dcera má k otci vřelý vztah. Přisvědčil matce, že k tomu má dojít postupně bez většího psychického zatížení dcery. Profesionální zařazení otce znemožnilo úpravu styku ve všední dny. Soud přihlédl ke spánkovému režimu dcery a přizpůsobil mu předání a navrácení ze styku. Upozornil, že bez častějšího styku dcery s otcem nemůže dojít k navyknutí na odloučení od matky, konstatoval, že různé projevy a úzkostlivější reakce po návratu od otce jsou běžnou dětskou reakcí. Styk v letních měsících neupravil, neboť to byla podle něj doba časově vzdálená a zatím není známo, jak bude styk probíhat. Velikonoce neupravil, protože by vzhledem k jejich pohyblivosti takto rozšířený styk mohl zasáhnout do nastaveného styku rozšířeného o styky v 3., 6., 9. a 11. měsíci. Doplnil, že rodiče mají možnost se dohodnout mimosoudně. Předání a převzetí v místě bydliště matky měl za souladné se zájmem dcery, protože otec s ní stráví více času (i čas během převozu), který je pro navykání na širší péči důležitý. Participaci matky na předávání považoval do budoucna za správnou s ohledem na to, že ona se odstěhovala z původního bydliště rodiny a ztížila otcí kontakt.

III. Argumentace stěžovatele

13. Stěžovatel namítá, že určením užšího rozsahu styku s dcerou než požadoval (2 noci), aniž by pro takové rozhodnutí byly dány objektivní důvody, bylo porušeno jeho základní lidské právo na rodinný život podle č. 10 odst. 2 Listiny a právo na péči o děti a jejich výchovu podle čl. 32 odst. 4 Listiny. I přes jejich hezký vztah, citovou vazbu, veselost dcery během styku a dobrou péči otce a shodu obecných soudů, že je namístě styk rozšířit, jeho návrh zamítly s pouhým odkazem na věk nezletilé a příp. zvyknutí si nezletilé na pobyt u otce přes noc. Nevypořádaly se s otázkou, proč je vhodná pouze jedna noc, nikoli dvě. Podle otce se nezabývaly tím, v čem konkrétně spočívá nejlepší zájem dítěte nerozšířit styk i na Velikonoce a letní prázdniny. Napadenými rozhodnutími se soudy odchýlily od dosavadní rozhodovací praxe Ústavního soudu [nálezy sp. zn. II. ÚS 485/10 ze dne 13. dubna 2010 (N 82/57 SbNU 93), bod 24, sp. zn. I. ÚS 1079/17 ze dne 26. července 2017 (N 133/86 SbNU 261), sp. zn. IV. ÚS 1921/17 ze dne 21. listopadu 2017 (N 215/87 SbNU 477) či sp. zn. II. ÚS 4247/18 ze dne 17. května 2019 (N 81/94 SbNU 104); rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>]. Cituje, že případné odchylky od principu, že nerezidentní rodič má mít možnost styku s dítětem v míře, která co nejvíce naplňuje zásadu podílu obou rodičů na výchově stejnou měrou, musí být odůvodněny ochranou jiného, dostatečně silného, legitimního cíle a v řízení musí být prokázány konkrétní skutečnosti, o které se tento cíl opírá. To se podle jeho názoru v posuzované věci nestalo.

14. V neposlední řadě namítá, že krajský soud – aniž by to kterýkoli účastník navrhol – změnil místo předání a převzetí dcery. Doplnuje, že on sám – na rozdíl od matky – automobil nevlastní, půjčuje si jej a cesty s ním vždy absolvuje i jeho prvorozená dcera. Uvedený závěr krajského soudu odporuje rovněž nálezům sp. zn. IV. ÚS 4156/19 ze dne 2. září 2020 (N 177/102 SbNU 57) či sp. zn. III. ÚS 1279/21 ze dne 16. srpna 2021 (N 138/107 SbNU 141). Zároveň neobstojí ve světle toho, že to byla právě matka, která se bez jakékoli dohody s otcem či jeho souhlasu přestěhovala s dcerou do M. B. Krajský soud měl proto v souladu s nálezem sp. zn. I. ÚS 153/16 ze dne 26. července 2016 (N 137/82 SbNU 207) akceptovat postoje rodičů. Navíc výživné bylo otci stanoveno v určité výši právě s ohledem na to, že náklady spojené s převzetím/předáním dcery nesla i matka.

IV. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

15. Ústavní stížnost byla podána oprávněnou osobou [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]; je včasná a není nepřipustná podle § 75 odst. 1 téhož zákona; stěžovatel je řádně zastoupen advokátem. Ústavní soud je příslušný k projednání ústavní stížnosti proti rozsudku krajského soudu, není však příslušný k projednání stížnosti proti rozsudku okresního soudu, neboť nemůže rušit rozhodnutí, které bylo změněno, popř. odklizen.

V. Vyjádření k ústavní stížnosti a replika

16. Usnesením ze dne 6. února 2025 Ústavní soud ustanovil nezletilé pro řízení opatrovníkem statutární město M. B. Opatrovník odkázal na své vyjádření podané v řízení před okresním soudem, tj. vyhovění styku v sudých týdnech od pátku do neděle a nevyhovění styku o letních prázdninách pro příliš dlouhé odloučení dcery od matky.

17. Okresní soud uvedl, že nepovažoval za vhodné upravit styk jako postupně se v čase rozšiřující z jedné na dvě noci, neboť při rozhodnutí je třeba vycházet z aktuálně zjištěného stavu. Další rozšíření styku by bylo proto namístě až po navyknutí nezletilé

s tím, že z praxe je známo, že rozsudkem stanovené plány rozšiřování styku spíše nejsou funkční a nemají ostatně v právním řádu oporu. Ve zbytku odkázal na odůvodnění.

18. Krajský soud uvedl, že zhodnotil, že dítě již není matkou kojeno a že v tomto věku dítěte (2 roky a 8 měsíců v době rozhodování) by mělo jít o kontakt s nepečujícím rodičem co nejčastěji (např. po 4 dnech), aby si lépe přivyklo odloučení od primárního pečovatele a širší péči druhého rodiče. Upozornil, že nebylo možné stanovit častější styk nikoli pro vzdálenost bydlišť mezi rodiči, ale z důvodu pracovní doby otce, kterou si dle svého tvrzení nemůže upravit. Navrhované převzetí v 18 hodin v pátek v době, kdy by měl již začínat večerní rituál přípravy na spánek (večeře, koupání, uspávání a uložení do postýlky), považoval krajský soud za nevhodný kvůli přesunu do bydliště otce a rozhození režimu dítěte, dále kvůli oddělení od primárního pečovatele ve večerních hodinách a konečně kvůli skokovému navýšení doby z žádné na dvě noci. Styk rozšířil o další víkendy á 3 měsíce, aby vytvořil podmínky pro víkendový styk a vícedenní styk o prázdninách, a to právě s ohledem na pracovní dobu otce a nemožnost styku během pracovního týdne. Navrhovaný styk po dobu 9 nocí měl krajský soud za tvrdý a nezohledňující pocity dcery. V době rozhodování (7 měsíců do začátku letních prázdnin) by úprava styku v letních měsících byla založena na pouhém předpokladu, že rozšířený styk dcera dobře přijme a otec jej bude realizovat bez problémů. Při nenaplnění tohoto předpokladu by to znamenalo větší diskomfort v psychickém stavu nezletilé než u otce.

19. Matka navrhuje odmítnutí ústavní stížnosti jako zjevně neopodstatněné. Obecné soudy svými rozhodnutími z mezí ústavnosti nevybočily a důsledně se zaměřily na nejlepší zájem dítěte. Nad rámec toho se vyjadřuje k – podle jejího názoru – nesprávné a zavádějící interpretaci rozhodnutí otcem. Přitom odkazuje na čestná prohlášení jí navrhovaných svědků, které okresní soud k důkazu (stejně jako znalecký posudek na otce) neprovedl, a snaží se tím demonstrovat povahu otce a jeho nenávist a nevhodné chování vůči ní ať za dobu partnerství, při předávání, stejně jako v jeho vyjádřeních během soudního řízení.

20. Ústavní soud otci zaslal na vědomí obdržená vyjádření a umožnil mu na ně reagovat replikou. Otec v reakci vyjádřil nesouhlas s názorem okresního soudu, že věk dcery byl překážkou pro stanovení širšího styku. Poukázal na to, že krajský soud sám zmiňuje, že je v zájmu dcery, aby byl styk s otcem postupně rozšiřován, již však nevysvětlil, proč nezvolil úpravu styku přes dvě noci, má za to, že krajský soud vyjádřením „dohání“ nedostatečné odůvodnění napadeného rozsudku k režimu předávání, s uváděnými důvody nesouhlasí. Ohrazuje se proti tvrzení krajského soudu, že to je otec, kdo nastolil konfliktní vztah s matkou, a zdůrazňuje, že je matkou opakovaně nedůvodně napadán a veškerá doposud zahájená přestupková řízení skončila zastavením. Ohrazuje se v této souvislosti též proti vyjádření matky a zdůrazňuje před soudy prokázaný hezký vztah otce s dcerou. Otec kvituje vyjádření opatrovníka, který širší styk otce s dcerou podporuje a podporoval již v řízení před obecnými soudy. Zmiňuje v této souvislosti, že v současné době styk s dcerou týkající se přespávání probíhá bez problémů.

21. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, neboť od jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

22. Ústavní soud na základě vyžádaného opatrovnického spisu a se zohledněním vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení a repliky zhodnotil napadené rozhodnutí krajského soudu a dospěl k závěru, že ústavní stížnost otce je částečně důvodná.

VI. a) Určení rozsahu styku

23. Trávení společného času znamená pro rodiče a jeho dítě jeden ze základních prvků rodinného života, a to i přes problémy ve vztazích mezi rodiči. Dítě má právo udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči a oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte (čl. 9 odst. 3 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy). Při rozhodování věcí týkajících se péče o dítě a styku s dítětem je nutné vycházet z premisy, že dítě má právo na rovnocennou péči obou rodičů a práva obou rodičů na péči o dítě mají stejnou váhu [čl. 32 odst. 4 Listiny, čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 7 odst. 1 Úmluvy; rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Dostál proti České republice* č. 26739/04 ze dne 21. února 2006, § 55].

24. Z praxe Výboru pro práva dítěte i z ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že v zájmu dítěte zpravidla je, aby bylo v péči obou rodičů, aby mu každý z nich poskytl láskyplnou péči a svým dílem přispěl k jeho osobnostnímu vývoji [nález sp. zn. IV. ÚS 1921/17 ze dne 21. listopadu 2017 (N 215/87 SbNU 477), bod 15]. Je-li tedy dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů, pak by dítěti mělo být umožněno stýkat se s druhým rodičem v takové míře, aby tato zásada (podílet se na jeho výchově v zásadě stejnou měrou), vycházející z ústavně zaručeného práva rodiče i dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny, byla co nejvíce naplněna. Přitom je třeba komplexně zjišťovat a posuzovat nejlepší zájem konkrétního dítěte a nevyhovění návrhu dotčeného rodiče na rozšíření styku s dítětem lze odůvodnit zásadně jen rozporem s nejlepším zájmem dítěte, podloženým konkrétními okolnostmi a skutečnostmi v řízení prokázanými [srov. nález sp. zn. II. ÚS 4247/18 ze dne 17. května 2019 (N 81/94 SbNU 104). Jakékoliv omezení podílu péče rodiče o dítě musí vždy sledovat legitimní cíl nejlepšího zájmu dítěte a být mu přiměřené [nález sp. zn. I. ÚS 1079/17 ze dne 26. července 2017 (N 133/86 SbNU 261), bod 19].

25. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2630/19 ze dne 27. 11. 2019 (N 200/97 SbNU 143) Ústavní soud shledal, že nemůže být v nejlepším zájmu nezletilých, nerozhodne-li soud o styku s nerezidentním rodičem v situaci, kdy současně konstatuje, že nemá pochyb o jeho schopnostech o děti pečovat. Ústavností takového postupu soudů se zabýval za situace, kdy soudy svěřily tři nezletilé do péče otce žijícího na Novém Zélandu, aniž by zároveň upravily styk s matkou žijící v České republice. Ústavní soud zde uzavřel, že ne-rozhodnutí o styku nezletilých s rodičem, kterému děti nebyly svěřeny do péče, a odsunutí řešení tohoto problému na pozdější dobu představuje porušení základních práv rodiče a ve výsledku i porušení základních práv nezletilých dětí, které mají právo být v péči obou rodičů.

26. Při rozhodování soudu ve věcech péče o nezletilé naplňuje stát pozitivní závazky plynoucí z čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny, neboť zasahuje do nejméně intimní sféry jednotlivců – do jejich rodinného života. Ústavní soud proto v těchto věcech klade na obecné soudy zvýšené nároky týkající se nejen metodologie posouzení nejlepšího zájmu dítěte ve vztahu k rozhodnutí o modelu péče o dítě, ale též i kvality posouzení věci. Důraz na řádné provedení i hodnocení důkazů a celkovou úroveň odůvodnění patří k základním atributům spravedlivého procesu. Jeho dodržování má zaručit transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a je účinnou prevencí před nepřezkoumatelností či dokonce libovůlí v soudním rozhodování [srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 113/02 ze dne 4. září 2002 (N 109/27 SbNU 213), sp. zn. Pl. ÚS 1/03 ze dne 11. února 2004 (N 15/32 SbNU 131; 153/2004 Sb.) či sp. zn. III. ÚS 405/03 ze dne 23. února 2006 (N 45/40 SbNU 373)]. V případech, kdy soudy rozhodují o modelu péče rodičů

o nezletilé dítě či rozsahu styku s ním, jsou tyto ústavněprávní nároky ještě zesíleny [obdobně nálezný sp. zn. II. ÚS 1654/17 ze dne 5. září 2017 (N 168/86 SbNU 729)]. Vedle formálního hlediska, spočívajícího v nemožnosti nápravy případných pochybení odvolacího soudu prostřednictvím dovolání, je významnější materiální rozměr, neboť předmětná rozhodnutí mají zásadní dopady na osudy dětí a jejich rodičů, a to často na řadu let či s důsledky na celý život [srov. nálezný sp. zn. I. ÚS 1096/23 ze dne 22. listopadu 2023, sp. zn. II. ÚS 1775/22 ze dne 22. května 2023, sp. zn. I. ÚS 3065/21 ze dne 3. května 2022 (N 56/112 SbNU 9)].

27. Ústavní soud nepřehlédl a oceňuje, že krajský soud během jednání hledal možnosti, jak umožnit otci častější styk s dcerou k navázání bližšího vztahu, a věnoval patřičnou pozornost časovému průsečíku denního režimu dcery a pracovních povinností otce (29. až 32. minuta zvukového záznamu). Závěr o rozsahu a času počátku styku ve všech jeho částech však následně přesvědčivě a srozumitelně nevysvětlil. Až v poskytnutém vyjádření doplnil důvody, že otcem navržený kontakt od pátku 18.00 hodin není vhodný kvůli přesunu dcery do bydliště otce a rozhození jejího režimu, kvůli oddělení od primárního pečovatele ve večerních hodinách a konečně kvůli skokovému navýšení doby z žádné na dvě noci, jeho závěru neodpovídají ani skutková zjištění, ani provedené důkazy. Z rozhodnutí není patrné, z čeho krajský soud vycházel, zda jde o obecný postulát, nebo konkrétní specifika posuzované věci (např. ke spánkovému režimu a případným obtížím se nevyjadřoval žádný z účastníků řízení).

28. Krajský soud rovněž opírá svou argumentaci o věk dcery a snížení psychického zatížení při navykání na delší rozsah styku. Z provedených důkazů ale opět není zřejmé, z čeho takový závěr o psychické zátěži plyne. Jde tak spíše *a priori* o předpoklad, že dceru rozšíření styku na dvě noci psychicky zatíží, než zjištěný skutkový stav a specifickou okolnost, k níž je potřeba přihlídnout. Ač se v soudním spise nachází (č. l. 356) zpráva MUDr. Ivany Růžičkové z pedopsychiatrického vyšetření dcery, která uvádí, že dcera není dostatečně emočně zralá na odloučení od matky na delší dobu (nijak blíže specifikovanou), k důkazu provedena nebyla. Nemohla tak být ani podkladem pro rozhodnutí.

29. Sám krajský soud přiléhavě poučil matku, že určitá míra psychického nepohodlí dítěte je přirozená, a právě rozšiřováním styku je možné dítě na péči druhého rodiče nejlépe navyknout. Jde-li tudíž o časté projevy dětí v daném vývojovém období, o to pozorněji pak musí soud věnovat pozornost jinému legitimnímu zájmu, avšak dostatečně silnému, který převáží nad širším rozsahem styku rodiče s dítětem. V posuzované věci pouhá nepohoda dítěte – patrně i pro doposud krátký styk v řádu hodin s prodlevami delšími než pár dní – není dostatečně silným legitimním důvodem pro omezený kontakt otce s dcerou. Také opatrovník se vyslovil pro úpravu styku již od pátku, tedy po dobu dvou nocí. Rozhodnutí krajského soudu tedy postrádá pečlivou úvahu a jeho odůvodnění je nepřezkoumatelné.

30. Jako vhodnou inspiraci a zdroj informací pro zhodnocení nejen právních, ale i psychosociálních aspektů při rozhodování o nastavení péče a kontaktů lze jmenovat program Sdíleného rodičovství, vycházející z praxe a české a cizojazyčné odborné literatury napříč různými obory. Děti raného a předškolního věku si tvoří vztahy právě prostřednictvím péče. V raném věku (tedy v době rozhodování obecných soudů) je pro vytvoření pevného vztahu s druhým rodičem nutné umožnit druhému rodiči podílet se na úkonech jako krmení, oblékání, hygiena, uspávání apod. Vhodné uspořádání péče, které umožňuje tvořit, prohlubovat nebo rozvíjet vztah dítěte k oběma rodičům, musí zohledňovat věkové odlišnosti, což ale neznamená čekání, až dítě „doroste do vhodného

věku“. V batolecím věku je možné přidat přenocování dítěte tehdy, nevykazuje-li dítě známky věku nepřiměřeného stresu, přičemž toto přechodné období by mělo trvat v řádu maximálně týdnů. V předškolním věku se děti nejlépe adaptují na změny, jsou-li rodiči vhodně nastaveny. Děti v tomto věku potřebují, aby o ně blízké osoby pečovaly v co nejširším možném rozsahu pečujících úkonů, a zvládnou odloučení od druhého rodiče v řádu dnů (tři až čtyři dny) (Ptáček, R., Pemová, T., *Metodika programu Sdíleného rodičovství a brožura Sdíleného rodičovství pro rodiče*, Národní institut pro děti a rodinu, dostupné na www.sdilenerodicovstvi.cz). Dalším pomocným vodítkem mohou být závěry 3. a 8. rodinněprávního symposia Justiční akademie (dostupné na <https://www.jacz.cz/vzdelavani/rodinne-pravni-sympozia-justicni-akademie>) vztahující se obecně ke střídavé péči. Z posledně jmenovaného vyplynulo, že je obecně možno hovořit o tom, že v období od třetího roku (vždy záleží na individuálních potřebách každého dítěte a dosavadní péči o něj) lze uvažovat o zcela rovnoměrném střídání v péči o dítě. Platí přitom, že čím nižší věk dítěte, tím kratší interval střídání (viz tabulka, která tvoří přílohu č. 2 k 3. sympoziu).

31. Měl-li krajský soud za souladné se zájmem dcery její styk s otcem postupně rozšiřovat, mohl a měl tak učinit zevrubněji. V rámci kalendářního roku pak navíc připadají v úvahu nejen Vánoce, ale rovněž i Velikonoce, pro které okresní soud styk upravil, ale krajský soud je do svého změnového rozhodnutí nezahrnul, jakož i další – zpravidla jednodenní – státní svátky, během nichž může mít rodič možnost dále prohlubovat svůj vztah s dítětem. Jestliže není možné s ohledem na pracovní povinnosti rodičů a vzdálenost bydlišť rodičů, aby nerezidentní rodič pečoval o dítě raného a předškolního věku alespoň v odpoledním čase v rámci pracovního týdne, a osobní styky probíhají po delších časových úsecích, je úkolem soudů zvažovat další možnosti pro udržování kontaktu rodiče s dítětem. A to i například prostřednictvím hovorů či videohovorů s přihlédnutím k věku a potřebám dítěte.

32. Krajský soud rozšířil kontakt otce alespoň o další dvoudenní styk ve čtyřech zvolených měsících v roce, nebylo-li možné stanovit styk i během pracovního týdne. Měl pak ale citlivěji uvažovat i nad obdobím Velikonoc, které nejsou běžným „víkendem“ a zaslouží si zvláštní režim, a zejména pak se měl věnovat letním prázdninám a společnému času otce a dcery o otcově dovolené.

33. Ústavní soud zaznamenal, že během jednání krajský soud zvažoval, že rozšíření styku během letních prázdnin bude přicházet v úvahu po zahájení docházky dcery do předškolního zařízení, jakmile si dcera zvykne i na separaci od matky a péči jiných osob (64. minuta zvukového záznamu). To ve svém důsledku znamená, že upevňování pouta a vztahu dcery s otcem je navázáno na budoucí okamžiky v životě dítěte a míře socializace dítěte, a ani tak nelze předvídat, jak adaptace dcery proběhne, ba dokonce kdy přesně nakonec do předškolního zařízení nastoupí a bude tam kontinuálně docházet. Ani v ústavní ani v podústavní rovině však žádná taková podmínka stanovena není, a právo rodiče na péči a výchovu dítěte a právo dítěte na rodičovskou péči a výchovu není časově limitováno na určité životní milníky dítěte, které mohou být toliko vodítkem. Naopak navykání na postupnou separaci od blízkých osob by dítě mělo primárně zažívat v rámci širší rodiny a připravovat se tím na socializaci do společnosti (tedy nikoli že předškolní zařízení připraví dítě na delší kontakt s nerezidentním rodičem). Koneckonců, je běžné, že děti od batolecího věku začínají trávit více času i s prarodiči a nezřídka u nich přespávají.

34. Z rozhodnutí není seznatelné, a krajský soud to ani ve vyjádření nijak nevysvětluje, z jakého důvodu považoval za stěžejní pro úpravu styku v letních měsících to, jak bude

styk s otcem probíhat. A to zejména s ohledem na to, že během řízení žádný z účastníků nezpochybnil standardní průběh dosavadního styku, tedy nezavdal ani pochybnost, proč by delší styk měl být problematický. Kromě zdůvodnění, že tato doba je příliš vzdálená, a navrhovaný devítidenní/noční styk příliš dlouhý, krajský soud neuvádí jiné důvody, pro něž nemohl období letních prázdnin upravit.

35. Z rozhodnutí mimo to nijak nevyplývá, jaké konkrétní podmínky musí být naplněny, aby se otec mohl úspěšně domáhat dalšího rozšíření styku, stejně jako kdo a jak má posoudit, že si dcera na stanovený styk přes jednu noc dostatečně zvykla. Jestliže krajský soud předpokládá, že o letních prázdninách 2026 bude nezletilá již zralá na týdenní kontakt s otcem, poněvadž bude zvyklá na předškolní zařízení (64. minuta zvukového záznamu), jde o charakterově stejný předpoklad bez znalosti adaptace dítěte na předškolní zařízení a delší odloučení jako ve vztahu k letním prázdninám 2025. Tedy že není známo, jakým způsobem bude styk otce s dcerou probíhat. S ohledem na celkovou délku nynějšího řízení (bezmála rok) to pro otce znamená, aby s návrhem na úpravu letních prázdnin 2026 neotálel (nezahájí-li soud řízení bez návrhu). Pro oba rodiče to znamená absolvování dalšího soudního řízení v krátkém čase. Úvahy o zralosti nezletilé se stejně tak již nyní mohly promítnout do zvláštní úpravy styku o Velikonocích, nikoli jen v rámci úpravy běžného styku.

36. Ústavní soud zjistil ze spisu, že schopnost rodičů dospět k mimosoudní dohodě se v průběhu času nijak zvlášť nelepší a vzájemná komunikace je delší dobu vyhrocená. Není-li styk stanoven soudně, nedaří se jej rodičům dohodnout. Nelze tedy důvodně očekávat, že k dalšímu a delšímu prodloužení doby styku bez zásahu soudu dojde. V takovém případě rozhodnutí neupravit letní prázdniny a neuvažovat o dalším navykání dcery na delší odloučení od matky – nikoli nutně navrhovaných devět dní, vůči nimž se vymezil jak krajský soud, tak opatrovník – dosahuje libovůle.

37. Úloha opatrovnických soudů je nelehká a velmi zodpovědná. Mnohdy namísto rodičů musí nastavovat pravidla životního rytmu rodin na mnoho měsíců a let předem (minimálně sudý a lichý rok), nedaří-li se rodičům samotným dospět k takovému rodičovskému plánování, aby vyhovovalo jak dítěti, tak rodičům. U malého dítěte s rapidnějšími vývojovými skoky má rodič značný vliv na rozvoj dítěte v mnoha oblastech života (sociální role a kontrola, upevňování individuality, jazyk atd.). S ohledem na běh času pro dítě má potom negativní dopad na vytváření pevných vazeb rodičů a dětí jak délka soudního řízení, tak chybějící odpovídající vykonatelná soudní úprava styku. Nebrání-li rozhodnutí o podobě styku zvláštní okolnosti, součástí práva na soudní ochranu a zároveň práva na ochranu rodičovství je nastavení péče každého z rodičů tak, aby se mohli podílet rovnoměrně na péči a pečujících úkonech o dítě. V opačném případě bylo nezbytné soudně nastavovat na počátku života dítěte co pár měsíců novou úpravu pouze z důvodu věku. To není ani efektivní, ani žádoucí. Nelze opomenout ani zákonnou podmínku pro změnu rozhodnutí v § 909 občanského zákoníku, a to změnu poměrů, které je nutno rozumět jako změně podstatné v takových skutečnostech, které tvořily skutkový podklad pro předchozí rozhodnutí soudu (nález sp. zn. IV. ÚS 2002/22 ze dne 20. září 2022). Je těžko představitelné, že k takové podstatné změně by mělo docházet v krátkých časových úsecích kopírujících pouze jen psychosociální rozvoj – zejména malého – dítěte.

38. V souzené věci jde o beznávrhové řízení, v němž je soud povinen upravit poměry k dítěti komplexně, je-li to možné, a neodsouvat další úpravu do budoucna, přičemž návrhy rodičů není vázán. Krajský soud v rozsudku nevysvětlil, proč je v tomto případě vyloučena střídavá péče, která nemusí být rovnoměrná, ale též asymetrická (viz závěry

symposií zmíněné v bodě 30). Nízký věk dítěte nemůže bez dalšího formu této péče vyloučit. Zároveň střídavá péče nejlépe zajišťuje naplnění předpokladu, že dítě má být bez ohledu na rozvod či rozchod rodičů i nadále zásadně v rovnoměrné péči obou, což lze částečně nahradit režimem péče jednoho rodiče s odpovídajícím stykem, který však v tomto případě premise rovnoměrnosti v žádném případě nevyhovuje.

39. Ač nelze předjímat, jakým způsobem se vyvinou konkrétní podmínky v životě dítěte a rodiče, nemohou obecné soudy rezignovat na nastavení základního rámce rodinného fungování během kalendářního roku v předvídatelných časových úsecích, kdy zpravidla dochází k odchylkám běžného režimu. Zejména v případech, v nichž ani sebemenší rozšíření styku dohodou mezi rodiči a operativní změna s ohledem na okolnosti jak na straně dítěte, tak každého z rodičů, není možná, a rezidentní rodič odmítá bez vykonatelného soudního rozhodnutí učinit vstřícný krok a umožnit delší kontakt a péči druhého rodiče, musí soud o to pečlivěji zkoumat, co je v nejlepším zájmu dítěte.

40. Vnímání nejen fyzických potřeb (režim), ale rovněž emocionálních potřeb dítěte, spolupráce rodičů a pomoc dítěti s navykáním na nové situace a se zvládacími mechanismy, je především součástí zodpovědného výkonu rodičovské odpovědnosti. Přesto lze doporučit obecným soudům, aby v rozhodnutích o péči a styku dopředu avizovaly, jaká kritéria mohou být rozhodná pro změnu aktuálního nastavení, není-li možné s ohledem na specifika věci zachovat rovnoměrnou péči obou rodičů. Rodiče tak budou jednoznačně obeznámeni s tím, jaké kroky mohou sami učinit. Tím lze napomoci deeskalaci rodičovských konfliktů, zlepšení komunikace a zvýšení rodičovské spolupráce a ve svém důsledku předejít soudním řízením.

41. Ústavní soud uzavírá, že krajský soud tím, jak upravil běžný styk, a tím, že neupravil prázdninový styk o letních prázdninách a o Velikonocích, zasáhl do práva otce na péči a výchovu dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny a současně do práva na soudní ochranu podle čl. 36 Listiny. Ústavní soud pro úplnost dodává, že absence zvláštní úpravy styku o Velikonocích by sama o sobě jeho kasační zásah nevyžadovala, avšak v souhrnu s úpravou běžného styku a neúpravou letních prázdnin Ústavní soud jako zásah posoudil i absenci zvláštní úpravy styku o Velikonocích.

VI. b) Určení místa předání a převzetí dítěte a rovnoměrné vyvážení překážek

42. Ústavní soud již opakovaně předestřel obecná východiska rozhodování o režimu předání a převzetí dětí po ukončení styku u rodiče, jemuž nebylo dítě svěřeno do péče. Pokud dojde k tomu, že rodič, jemuž bylo dítě svěřeno do péče, se odstěhuje do větší vzdálenosti z původního místa bydliště, obecné soudy nemohou ponechat tento aspekt stranou a musí jej zohlednit ve svém rozhodování o úpravě styku či vyživovací povinnosti. V zájmu rovnoměrného vyvážení překážek spojených se zajištěním styku dítěte s rodičem na větší vzdálenost Ústavní soud obecně vyžaduje, aby tyto překážky byly přeneseny částečně i na rodiče, jemuž bylo dítě svěřeno do péče, resp. aby oba rodiče museli při rozvržení povinností spjatých se stykem vynaložit nejen přibližně stejnou finanční částku, ale rovněž museli na překonání vzdálenosti rovnoměrně vynaložit svoji energii a čas (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 4156/19 ze dne 2. září 2020 (N 177/102 SbNU 57), bod 24, nebo sp. zn. I. ÚS 2996/17 ze dne 29. května 2018 (N 104/89 SbNU 529), bod 35]. Ústavní soud tento postup, který ovšem z objektivních důvodů a vzhledem k mimořádným okolnostem konkrétního případu nemusí být aplikován vždy a bezvýjimečně, zjevně preferuje [nálezy sp. zn. III. ÚS 1279/21 ze dne 16. srpna 2021 (N 138/107 SbNU 141)]. Nelze-li takový postup z objektivních důvodů

aplikovat, měly by obecné soudy postupovat tak, aby zmírnily dopady do práv toho z rodičů, jehož práva jsou vznikem objektivní skutečnosti dotčena (již citovaný náleží sp. zn. I. ÚS 2996/17, bod 36).

43. Závěr krajského soudu o místě předání a převzetí dcery v bydlišti matky tudíž z ústavněprávního hlediska neobstojí a i v této otázce se krajský soud mohl s požadavky nálezkové judikatury Ústavního soudu vypořádat přesvědčivěji. Navykání dcery na širší péči otce skutečně může zahrnovat i další úkony péče při přípravě a přepravě dítěte, stejně jako jiné prostředí než prostředí domova, přinášející další podněty. Je rovněž pravdou, že právě kvůli změně času předání se prodloužil čas, který otec s dcerou stráví, byť ne v totožné kvalitě a charakteru jako v případě péče v domově otce. Zároveň aktuálně nastavené časové rozmezí reflektuje denní režim dcery. Na druhou stranu lze otci přisvědčit, že čas a energii musí za těchto okolností do převozu dcery investovat pouze on a byla to právě matka, která dceru bez souhlasu otce přemístila do M. B. Ač krajský soud tuto skutečnost v odůvodnění zmínil, do nastavení místa předání a převzetí dcery ji nepromítl (srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 955/15 ze dne 14. března 2017). Námitka o podílu na nákladech na dopravu mající vliv na výši výživného je jistě taktéž namístě.

44. Jelikož Ústavní soud ruší rozsudek krajského soudu ohledně běžného styku, bude krajský soud muset v této souvislosti znovu zvážit i pravidla pro předání a převzetí dítěte. Je do jisté míry pochopitelné, že při nastolené úpravě od dopoledních hodin do večera následujícího dne mohla mít společná cesta otce s dcerou své opodstatnění. Na druhou stranu při případném budoucím večerním předávání již může být podíl rodičů na času, nákladech i energii srovnatelný, a to bez narušení režimu dítěte.

VII. Závěr

45. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti částečně vyhověl, neboť shledal, že napadeným rozsudkem krajského soudu v rozsahu, jak upravil běžný styk stěžovatele (otce) a nezletilé vedlejší účastnice (dcery), a v rozsahu, ve kterém neupravil jejich letní prázdninový styk a styk o Velikonocích, bylo porušeno právo stěžovatele (otce) na péči o děti a jejich výchovu zaručené v čl. 32 odst. 4 Listiny a právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

46. Upravují-li soudy styk rodiče s dítětem nízkého věku a považují-li za potřebné upravit styk zprvu v užším rozsahu jako tzv. navykací režim, musí pak současně upravit i rozsah styku po takovémto (ze své podstaty dočasném) režimu s presumpcí, že navykací režim splní svůj účel a dítě připraví na širší (pro dané životní období cílový) rozsah běžného styku, jakož upravit i zvláštní prázdninový režim. Soudy by zásadně měly pro letní prázdniny upravovat styk odlišně od běžného roku, ledaže pro opak existují silné důvody. Těmi může být i vyloženě nízký věk dítěte, což ale není případ posuzované věci. Obdobně to platí ohledně dalších prázdnin. Zároveň soudy nesmí pro budoucno pomíjet možnost upravit rozsah péče doposud nerezidentního rodiče i formou střídavé péče, a to zprvu alespoň asymetrické.

47. Krajský soud uvedeným požadavkům nedostál, po navykacím režimu nenastavil režim, na který si dítě mělo navyknout, a současně bez relevantního důvodu nenastavil prázdninový styk otce s dcerou, která o prvních do úvahy připadajících letních prázdninách bude ve věku 3 let, což je již věk, který sám o sobě rozhodně není překážkou pro prázdninový režim styku odlišný od režimu běžného. Soudy i o styku rozhodují podle stavu ke dni rozhodnutí, rozhodují však o úpravě styku pro dobu budoucí, proto musí mít vizi budoucího vývoje dítěte určitého věku a přihlížet k ní.

48. Ústavní soud rovněž nepřehlédl, že ač krajský soud rozhodl již 20. listopadu 2024, a otec měl v rozhodnutí určen styk o Vánocích sudého roku, písemné vyhotovení rozsudku bylo otci doručeno až v lednu 2025. V důsledku této prodlevy tak otec bude moci s dcerou strávit až Vánoce roku 2026. Ústavní soud proto na krajský soud apeluje, aby následné rozhodnutí o širší podobě styku, jeho písemné vyhotovení a doručení účastníkům nepřipravilo otce o další čas s dcerou.

49. Ústavní soud tak ze shora uvedených důvodů podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil rozsudek krajského soudu v rozsahu, jímž upravil běžný styk stěžovatele (otce) a nezletilé vedlejší účastnice (dcery), a v rozsahu, ve kterém neupravil jejich letní prázdninový styk a styk o Velikonocích, a dále v tomu odpovídající části výroku II a v nákladovém výroku III ruší (pro jejich akcesorickou povahu). Ve zbylém rozsahu (týkajícím se úpravy styku o vánočních prázdninách) Ústavní soud ústavní stížnost proti rozsudku krajského soudu odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) téhož zákona jako návrh zjevně neopodstatněný. Ústavní stížnost proti rozsudku okresního soudu odmítl podle § 43 odst. 1 písm. d) téhož zákona jako návrh, k jehož projednání není příslušný.

50. Ústavní soud si je vědom toho, že rozsudek okresního soudu není předběžně vykonatelný, a proto se nálezem „vrací“ předchozí úprava běžného styku. Apeluje však na rodiče, aby v zájmu dcery styk otce s dcerou probíhal do doby nového rozhodnutí krajského soudu přinejmenším v rozsahu nastaveném rušenou úpravou, neboť Ústavní soud toto nastavení ruší ne proto, že by mělo být opuštěno, ale proto, že je nedostatečné. Navrácení k předchozí úpravě či jakékoli omezení rušené úpravy by bylo v příkrém rozporu s tím, co Ústavní soud svým rozhodnutím sleduje. Nic samozřejmě nebrání ani dohodě rodičů o širším styku. Nedohodnou-li se rodiče na úpravě styku do nového rozhodnutí krajského soudu, stále existuje nástroj předběžného opatření. Přesto by rodiče měli přednostně spoléhat na svědomitý výkon své rodičovské odpovědnosti, a to i s vědomím, že v následujících patnácti letech je čeká nadále společná rodičovská cesta. Během ní by rodiče měli svou energii, čas a prostředky věnovat své dceři, nikoli soudním sporům. Protože normou je (či by mělo být) nesoudit se.

51. V novém řízení je krajský soud vázán tímto nálezem a jeho nosnými důvody. Bude na něm, aby znovu rozhodl o běžném styku otce s dcerou a o jejich styku o letních prázdninách a Velikonocích. V novém rozhodnutí musí pečlivě uvést, z jakých důkazů vycházel, jaká skutková zjištění učinil a jaké právní závěry dovodil, tedy musí své rozhodnutí řádně odůvodnit.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně 12. března 2025

Jaromír Jirsa
předseda senátu